

İlkokula Yeni Başlayan Geçici Koruma Statüsündeki Göçmen Öğrencilerin Okuma Yazma Öğrenme Sürecinde Yaşadığı Zorluklar

Difficulties Experienced by Migrant Students Under Temporary Protection Status in the Literacy Process

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıfında geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorlukları belirlemek, geliştirdikleri çözüm önerilerini ve bu süreçteki rollerini incelemektir. Nitel modelde desenlenen araştırma için görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışma grubu sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan 2 devlet okulundan 10 birinci sınıf öğretmeni ile yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler için yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Çalışma verileri 2023 yılında toplanmıştır. Öğretmenlerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle irdelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin nitelikli bir okuma yazma sürecinden geçmelerine engel teşkil edecek bazı sorunlar ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Birinci sınıf öğretmenleri geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma sürecinde karşılaştıkları en büyük problemin dil problemi olduğu, öğrenci ve velileriyle iletişim kurmada sorun yaşadıkları, eğitim ortamlarının ve öğrencilerin imkanlarının yetersiz olduğu görülmüştür. Karşılaşılan sorunların ortadan kalkması ve geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma sürecinde daha başarılı olması için bazı çözüm önerileri getirilmiştir. Bu önerilerden bazıları öğrencilere birinci sınıfa başlamadan önce dil eğitimi verilmesi, öğrencilerin sosyalleşmesi için belirli çalışmalar yapılması ve uzun vadeli planlamalar yapılması olarak sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Okuma yazma süreci, ilkokul, göçmen öğrenci, sınıf öğretmeni.

ABSTRACT

The purpose of this training is to specify the difficulties experienced by first grade teachers who have immigrant students under temporary protection status in the first literacy process and to analyze the solution proposals they have developed and their roles in this process. The interview method was preferred for the research designed in the qualitative model. The study group consists of ten first grade teachers from two public schools with immigrant students under temporary protection status in their class. A semi-structured observation form was used for the interviews. The data obtained from the teachers were examined with the descriptive analysis method. According to the findings of the research, it has been determined that immigrant students in temporary protection status have some problems that will prevent them from going through a qualified literacy process. According to the findings of the research, it has been determined that immigrant students in temporary protection status have some problems that will prevent them from going through a qualified literacy process. The first grade teachers stated that the biggest problem faced by these students in the literacy process is the language problem. Additionally, these teachers also stated that they have problems in communicating with the students and their parents, and that the educational environment and opportunities of their students are inadequate. Some solution suggestions are presented in order to eliminate the problems encountered by immigrant students under temporary protection status in the literacy process and to make these students more successful. These suggestions can be listed as providing language education to students before they start the first grade, working on socializing students and creating long-term plans.

Keywords: Literacy process, primary school, immigrant students, form teacher

GİRİŞ

Göç; birey ve grupların kültürel, siyasal ve sosyal ve ekonomik nedenlerle buldukları yerden başka bir yere gitmeleri, coğrafi olarak yer değiştirmeleri, oturdukları yeri sürekli ya da geçici olarak terk etmeleri eylemidir (Hagen-Zanker, 2008; akt. Erdem, 2017). Nüfus hareketliliği üzerinde gerek ülke içinde gerekse ülkeler arasında yapılan göçlerin önemli bir etkisi vardır. Herhangi bir sebeple yaşadıkları ülkeden başka bir ülkeye göç eden insanların büyük bir bölümünün göç ettikleri ülkenin dili ve kültürü hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Göç eden insanların eğitim profilleri incelendiğinde en fazla sorun yaşayanların yabancı dil bilmeyenler olduğu görülmektedir.

İlker Gedik¹
Zehra Gedik²
Yeşim Harmanyeri³

How to Cite This Article

Gedik, İ., Gedik, Z. & Harmanyeri, Y. (2023). "İlkokula Yeni Başlayan Geçici Koruma Statüsündeki Göçmen Öğrencilerin Okuma Yazma Öğrenme Sürecinde Yaşadığı Zorluklar", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(73): 4035-4044. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.71057>

Arrival: 13 May 2023
Published: 31 July 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹⁻²⁻³ Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile AB Türkiye Delegasyonu arasında “Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler İçin Mali İmkân” anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Türkiye’deki Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine dâhil edilmesi hedeflenmiştir. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM); “Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemi’ne Entegrasyonu Projesi (PICTES)” ile geçici koruma altındaki Suriyelilerin Tür eğitimine erişimini sağlamak için AB tarafından doğrudan hibelenmiştir (Promoting Integration of Syrian Kids into the Turkish Education System, 2021).

Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Göç ve Acil Durum Daire Başkanlığı koordinasyonu ile geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin eğitiminin yönetimi planlanmakta, koordine edilmekte ve yürütülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Göç ve Acil Durum Daire Başkanlığının 2021-22 verilerine göre, ilkokullarda öğrenim gören geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin sayısı (resmi ve özel toplamı) 730.806’dır. Bu öğrencilerden ilkokul kademesinde olanların sayısı 313.695, ilk okuma yazma döneminde olan öğrenci sayısı 101.096’dır. İlk okuma yazma dönemindeki geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin 2022 yılı verilerine göre çağ nüfus toplamı 116.754’tür. Bu verilere göre geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerden ilk okuma yazma döneminde olanların %85,89’unun okullaştırıldığı görülmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2022).

Ülkemizde ilkokul kademesinde öğrenim gören geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin sınıflara göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Geçici Koruma Altındaki Göçmen Öğrencilerin İlkokul Sınıflarına Göre Dağılımı

Sınıf	N	S
1. Sınıf	101.096	32.22
2. Sınıf	64.073	20.42
3. Sınıf	69.199	22.06
4. Sınıf	79.327	25.29
Toplam	313.695	100

Kaynak: MEB Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı, 2022

Farklı kültürlerde yetişmiş olan bireylerin, değişik kültürlerle karşılaştıklarından ister istemez bu kültüre ayak uydurmakta zorlandıkları görülmektedir. Göç eden çocukların yaşadığı sorunlardan oldukça önemli birisi de okul çağındaki çocukların yerleşmiş oldukları ülkedeki eğitimleri ile ilgilidir. Göç eden çocuklar sosyal ve kültürel izolasyon, yorucu ve tehlikeli işler, aşırı yoksulluk, kötü sağlık koşulları ve dil engeli gibi nedenlerle ciddi düzeyde eğitimin dışında kalabilir (Rossi, 2008; akt. Erdem, 2017). Geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin dil engelleri, sahip oldukları farklı kültürler, göç sürecinde okuldan uzak kalmaları ve bazılarının hiç okula başlamamış olmaları gibi durumlar da ev sahibi ülkedeki okulları, öğrencileri ve öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir. Ülkemizdeki göçmen ailelerin okul çağında bulunan çocukları eğitimlerine başladıkları ilk yıllarda dil bilmeme probleminden dolayı okul ortamında sorunlarla karşılaşmışlardır. Yabancı dili kavrama ve sınıfa adaptasyon erken çocukluk döneminde daha hızlı gerçekleşirken, daha sonraki yıllarda ve ergenlik döneminde sınıfa adaptasyonda zorluklar yaşandığı görülmektedir. Dil problemi yaşayan öğrenciler sağlıklı iletişim kuramamakta ve akademik başarı gösterememektedir. İlkokul çağında bulunan öğrencilerde bir gruba ait olma eğilimi ağır basmaktadır. Grubun bir parçası olma, sevilme ve onay görme ihtiyaçları karşılanmadığında sosyalleşmeleri sağlanamamaktadır. Kendilerini ifade edemedikleri için diğer öğrencilerle zaman zaman uyuşmazlık yaşamaktadırlar. Bu uyuşmazlıklar fiziksel zarar verme ve zarar görme boyutuna da ulaşmaktadır. Eğitimi olumsuz yönde etkileyen bu durum okullarda öğretim sürecini yönetmekle görevli olan öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını arttırmaktadır. Devlet okullarının bu öğrencilere uygun, ayrı bir eğitim programına sahip olmaması, kayıt ve denklik sorunları, diğer öğrencilerin, özellikle de velilerin geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okullara kayıt yaptırması konusundaki isteksizliği ve öğretmenlerin sorunlarla baş etmek konusunda yeterli donanımına sahip olmaması temel sorunlardandır (İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi, 2015; Tunç, 2015; Karaca ve Doğan, 2014, akt. Erdem, 2017).

Ülkemizde bu konuda yapılmış çalışmalar son zamanlarda artmaktadır. Buna karşılık ilgili literatür incelendiğinde geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin kültüre uyum, sosyalleşme ve okuma yazma sürecinde yaşadığı sıkıntıların incelendiği, ama okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadığı zorlukların alanyazın incelendiğinde yeterli olmadığı görülmüştür. Bu eksiklikten kaynaklı bu problem durumu ile ilgili çalışmada ilkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadığı zorluklar ve bu öğrencilerin okuma yazma sürecinde öğretmenlerin rolleri üzerinde durulacaktır.

Bu araştırmanın amacı, ilkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadığı zorlukları belirlemek, bu öğrencilerin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorluklara ilişkin öğretmen görüşlerini almak ve öğretmenlerinin rollerini incelemektir.

Araştırmanın problem cümlesi “İlkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?” olarak belirlenmiş olup, bu problem cümlesi doğrultusunda belirlenen alt problemler şu şekildedir;

Sınıfta geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?

Sınıfta geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecini iyileştirmeye yönelik önerileri nelerdir?

Sınıfta geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecindeki rolü nedir?

Bu çalışma, ilkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorlukları ve bu statüde öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecindeki rolünü belirlemek için önem taşımaktadır. Ayrıca bu statüde öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecini iyileştirmeye yönelik önerileri de incelenecektir. Bu çalışma ile ilkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorlukların ve bu zorlukların giderilmesinde öğretmenlerin rolünün incelenmesine imkân sağlayacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli nitel olup, yöntemi ise durum çalışmasıdır. Sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda kullanılan bir araştırma yöntemi olan durum çalışmasının en genel tanımı Yin (1984) tarafından şöyle yapılmaktadır; durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çevresi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir. İlkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadığı zorlukları ve 1. sınıf öğretmenlerinin bu süreçteki rollerini ve sorunlara karşı getirdikleri önerileri açıklamak için durum çalışması tercih edilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Kağıthane ilçesinde bulunan iki devlet okulunda görev yapan birinci sınıfı okutup, sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan on sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken gönüllü öğretmen olacak şekilde belirlenmiştir ve çalışma grubu on sınıf öğretmeninden oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından literatür incelemesi sonucunda oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmakta olup, ilki katılımcıların demografik bilgilerine ait sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise araştırmaya katılan ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin göçmen öğrencilerin okuma yazma öğrenme sürecinde yaşadıkları zorluklarla ilgili görüşlerini almak üzere belirlenen sorular hazırlanmıştır. Uzman görüşü aldıktan sonra son şekli verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılan araştırmada, görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden oluşturulan motiflere göre yorumlanarak özetlendiği, sebep-sonuç ilişkilerinin incelenerek neticeye varılmasını olanak sağlayan çözümlemelerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yapılan betimsel analiz sonucu katılımcıların verdikleri cevaplar kodlanarak temalarına ayrılarak kategorize edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde ilkokula yeni başlayan geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma yazma sürecinde yaşadığı zorluklar ziyaret edilen iki devlet okulunda görevli 1. sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler

sonucunda elde edilen bulgular üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen bulgular ve bulgularla ilgili yorumlar araştırmanın alt problemlerinin sırasına uygun şekilde verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan 1. sınıf öğretmenleri ile görüşme yapılmış ve elde edilen veriler alt probleme yanıt olabilecek biçimde düzenlenmiştir.

Araştırma için iki devlet okulunda sınıfında geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencisi bulunan on sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgularda okuma yazma sürecinde yaşanan en temel problemin dil problemi olduğu görülmektedir. Suriyeli öğrencilerin anadillerinin Arapça olması, Türkçelerinin yetersiz kalması ve evlerinde sürekli Arapça konuşulması dil probleminin en belirgin sebebi olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde ilk okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorluklar hakkında sorulmuş, geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerle yaşadıkları en büyük problemin dil problemi olduğunu, iletişim kurmada sorun yaşadıklarını, uyum sağlamada sorun yaşadıklarını, ilk okuma yazma sürecinde bu problemin en önemli sorun olarak etkili olduğu görülmektedir. Öğretmenler ile yapılan görüşmede bu durum hakkında şu ifadeler ortaya çıkmıştır:

“İletişim kurmada büyük problem yaşadım. İşaret yoluyla anlaşmaya çalıştım ama anlaşamadık. Annesi ile görüşmek istedim. Annesi de Türkçe bilmediği için sağlıklı bir iletişim kuramadık.” (Okul-A1, Öğretmen-A1)

“40 kişilik sınıfta 10 Suriyeli öğrencim var. Türkçe bilen öğrenciler ile hazır bulunuşluk sürecini çok kolay geçirirken, Türkçe konuşamayan Suriyeli öğrenciler bu süreçte çok pasif kaldılar. İletişim kuramadık. Bu yüzden okuma yazma sürecinde hiçbir ilerleme kat edemedik.” (Okul-A1, Öğretmen-A5)

“Sınıfımda 3 tane Suriyeli öğrenci var. Bu öğrenciler Türkmen öğrenci ve Türkçeyi biliyorlar. Bu yüzden harfleri ve okuma mantığını çok kolay kavradılar. Yazma sürecinde de hiçbir problem yaşamadık. Eğer dilimizi bilmiyor olsalardı bu süreçte çok zorlanırdım.” (Okul-A2, Öğretmen-B4)

“Sınıfımdaki Suriyeli öğrencilerin Türkmen olması ve Türkçe bilmeleri bizim için çok değerli. Kelimeleri anlamlandırabiliyorlar, telaffuzları oldukça akıcı ve yazı çalışmalarında da başarılılar. Okuma yazma sürecinde dil bilme çok önemli.” (Okul-A2, Öğretmen-B2)

“Dil problemini aşamadığımız için okuma yazma sürecine geçemiyoruz. İletişim kuramıyoruz. İletişim kuramayınca ne isteklerimizi anlatabiliyoruz ne de yaptırabiliyoruz.” (Okul-A1, Öğretmen-A2)

Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerle ilgili okuma yazma sürecindeki en büyük zorluğun dil bilmemekten kaynaklı iletişim problemi olduğu görülmektedir.

“Okulumuzda Suriyeli öğrenci sayısı fazla olduğu için bu öğrencilere özel ilgi gösteremiyoruz. Halbuki bu öğrenciler özel ilgi isteyen, bire bir çalışma gerektiren öğrenciler.” (Okul-A1, Öğretmen-A3)

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin eğitime uzun süre ara vermeleri nedeniyle eğitim ortamına uyum sağlamaları zorlaşmaktadır. Hem dil hem kültür sorunu nedeniyle okula uyum sağlamakta zorlanan öğrencilerin ilk başlardaki gibi Geçici Eğitim Merkezinde eğitime başlayıp uyum eğitimlerini orada almaları öğretmenlerin ifade ettiği bir diğer husustur. Hazırlık sınıfı kapsamında planlama yapılmasının geçici koruma altındaki göçmen öğrencilerin eğitime daha kolay uyum sağlamada etkili olacağını belirtmişlerdir.

“Öğrencilerin hiçbir hazırlık eğitimi almadan, ülkemizi tanımadan eğitime başlamalarını doğru bulmuyorum. Öğrenciye okul kültürünü, davranış kültürünü veremiyoruz ki okuma yazma eğitimi zaten olmuyor. Bu yüzden ilk dönemlerde yapılan Geçici Eğitim Merkezi uygulaması tekrar gündeme gelmeli, öğrenci burada en az 1 sene kültürümüzü tanıma, davranış kazanma eğitimi alarak okula başlamalıdır.” (Okul-A2, Öğretmen-B1)

Okuma yazma sürecindeki diğer zorluğun ise materyal kullanımı olduğu öğretmenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Öğrencilerin yaparak yaşayarak, yaparak ve görerek öğrenmeyi gerçekleştirdiği bilinmektedir. Özellikle somut algı dönemindeki birinci sınıf öğrencilerinin materyal kullanımları okuma yazma sürecinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Materyallerin uygunluğu ve fazlalığı öğrenme sürecinde kalıcılığı getirmektedir.

“Suriyeli öğrencilerin defter araç gereç kullanımları bile nerdeyse yok gibi. Ne defter kullanmayı biliyorlar ne de okula ders araç getirmeyi. Bu basit düzeydeki materyalleri bile kullanamıyorlar ki öğretim materyallerini kullanmayı nasıl becersinler. Bu konuda çok sorun yaşıyoruz. Bizim eğitim

sistemimiz onlara çok zor geliyor. Çocukları evde destekleyecek kimseleri yok.” (Okul-A1, Öğretmen-B2)

“Öğretim materyallerinin kullanımı ile öğrenciler okuma yazma sürecinde daha çabuk ve hızlı öğrenebiliyor. Türk öğrenciler de yaşadığımız sorunları Suriyeli öğrencilerle de yaşayabiliyoruz. Ama sınıfımızda az sayıda Suriyeli öğrenci olması onlarla birebir ilgilenmemizi sağlıyor. Bu ilgilenme sonucunda materyal kullanımı ile okuma yazma sürecinde öğrenmeleri daha kolay olabiliyor.” (Okul-A2, Öğretmen-B5)

“Suriyeli öğrencilerime okulumuzda açılan uyum sınıfı için verilen öğretim materyallerinden temin ederek okuma yazma süreçlerinde kullandım. Çok basit düzeye indirgenmesi, onlar için açık ve anlaşılır olması, resimli ve renkli olması bu öğretim materyallerini onlar için ilgi çekici hale getiriyor.” (Okul-A2, Öğretmen-B3)

“Uyum sınıfı 3. sınıf öğrencileri için. Bu sınıf için yayımlanan materyallerin ilk okuma yazma sürecinde de yaygınlaşarak kullanılmalı. Benim ve öğrencilerim için çok faydalı oldu. İlk okuma ve yazma sürecinde bu materyallerin etkililiği ve kalıcılığı sağlaması Suriyeli öğrencilerimin sınıfın gerisinde kalmamasını sağladı.” (Okul-A1, Öğretmen-A4)

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecini iyileştirmeye yönelik önerileri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu probleme yanıt bulmak için sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan 1. sınıf öğretmenleri ile görüşme yapılmış ve elde edilen veriler alt probleme yanıt olabilecek biçimde düzenlenmiştir.

Okulda kullanılan araç gereçler, materyaller, ders donanımları, okulun fiziki şartları ve öğrenci mevcudu öğrenmeyi etkileyen önemli hususlardır. Okullarda kullanılan materyaller öğrenme kalitesini de etkilemektedir. Okulda kullanılan materyaller öğretmenler için eğitim ve öğretim sürecinde en önemli faktörlerdir.

“Suriyeli öğrencilerin kelime öğretiminde görsel materyaller ile desteklenmesi çok etkili oluyor. Bu süreçte görsel materyallerden çok faydalandım. Suriyeli öğrencilerin okuma yazma süreci mutlaka görsel materyaller ile desteklenmelidir.” (Okul-A2, Öğretmen-B1)

“İlk okuma yazma sürecinde diğer öğrenciler de olduğu gibi Suriyeli öğrenciler için de okulun fiziki şartlarının geliştirilmesi, materyaller ile öğretim ortamının desteklenmesi çok etkili olmaktadır.” (Okul-A1, Öğretmen-A4)

“Her okulda mutlaka akıllı tahta olmalı. Öğrencilerin görsel algılarının kullanılması ilk okuma yazma sürecinde çok faydalı olmaktadır. Görseller ile desteklenen ilk okuma yazma süreci Suriyeli öğrenciler için çok faydalıdır.” (Okul-A1, Öğretmen-A2)

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin Türkçeyi bilmemeleri okuma yazma sürecini olumsuz etkileyen en önemli husustur. Bu süreçte okulun etkisi kadar ailenin de önemli bir payının olduğu düşünüldüğünde, ailelere okuma yazma sürecinde öğrencilerine destek verebilecek seviyeye getirmek için bu ailelere yeterli donatımın kazandırılması ilk okuma yazma sürecinin gelişimi açısından çok önemlidir.

“Suriyeli öğrencilerin ailelerine yönelik destek eğitimler verilmelidir. Özellikle evlerinde Türkçeyi konuşmaları konusunda bilinçlendirilmeli ve desteklenmelidirler. Öğrenci okulda Türkçe öğrenirken evde Arapça konuşulduğunda öğrettiğimiz anlamsız hale geliyor. Aileler için de özellikle anneler için dil eğitimi programı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.” (Okul-A2, Öğretmen-B3)

“Birinci sınıfa başlayan Suriyeli öğrencilerin ailelerinin evlerinde Türkçe konuşmaları konusunda bilinçlendirme yapılmalıdır. Okullarda Türkçe konuşmalarını özendirecek materyaller kullanılmalı ve okullar teknolojik donanımlar ile desteklenmelidir. Materyallerin tasarlanmasında ve kullanılmasında uzman kişilerin desteği sağlanmalıdır.” (Okul-A2, Öğretmen-B2)

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin kültürleri ve dilleri ile ilgili problemlerinin yanında akademik becerilerinde de görülen sorunlar ele alındığında öğretmenlerin iletişim problemi yaşadığı, Suriyeli ailelerin ve öğrencilerin iletişim sıkıntısı çektiği, akademik olarak başarının etkilenmesinde dil probleminin önemli bir etken olduğu görülmektedir. Ayrıca, okuma yazma sürecinde kullanılan materyaller ve uygulanan yöntem ile okulun fiziki donanımı ile öğretmen yeterliliği de akademik becerilerin kazanılmasında önemli bir etken olarak görülmektedir.

“Suriyeli öğrencilerin daha fazla sosyalleştirilmesi okuma yazma sürecinin olumlu ilerlemesi açısından çok önemli. Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin kaynaşması ve ayrı bir zümre gibi olmamaları için

çabalamak gerekiyor bence. Suriyeli öğrenciler kendi aralarında bir grup, Türk öğrenciler kendi aralarında bir grup oluşturursa bu onların hem akademik hem sosyal yönden gelişmelerini olumlu yönde etkileyecektir.” (Okul-A1, Öğretmen-A1)

“Ders işlerken bol etkinlik yapılmalı. Öğrenciler bu etkinlikler ile kendini göstermek istiyor. Suriyeli öğrenciler için de bu geçerli. Akıllı tahtada kullandığımız programlar ile öğrenciler ilk okuma yazma sürecinde sıkılmadan öğrenebiliyor. Akıllarında daha çok kalıyor.” (Okul-A2, Öğretmen-B4)

“Suriyeli öğrencilerin ilk zamanlarda gittikleri Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) arkadaşları ve öğretmenleri Arapça konuştuğu için Türkçeyi öğrenme konusunda ilerleme sağlayamıyordu. Suriyeli öğrencilerin Türk öğrenciler ile bir arada olmasının en büyük katkısı Türkçeyi konuşmalar bile duymaları. Bu sayede bilinç dışı olsa da bir öğrenme sağlandığını düşünüyorum.” (Okul-A2, Öğretmen-B5)

Öğretmenlerin materyal tasarlama ve teknolojik donanımı kullanma ile ilgili hizmet içi eğitim alması da ilk okuma yazma sürecinde materyal tasarlamasını ve teknolojik donanımı etkin kullanmasını sağlayacaktır. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimler ile hem bireysel hem mesleki gelişimleri olumlu yönde etkilenecek ve ilk okuma yazma sürecinde katkı sağlayacaktır.

“Teknolojik donanımın özellikle akıllı tahtalar ve programların kullanımı ve ilk okuma yazma sürecinde kullanılacak materyallerin tasarlanması bu süreçte çok önemlidir. Bu konularda mutlaka hizmet içi eğitim verilmeli. Teknoloji günümüzde çok önemli bir yer tutuyor. Öğretmenlerin eğitim donanımlarını sağlıklı ve etkili kullanması bu eğitimler ile olacaktır diye düşünüyorum.” (Okul-A1, Öğretmen-A5)

“Öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler ve aileleri ile iletişim kurmada daha etkili olabilmeleri için mutlaka iletişim becerileri konusunda hizmet içi eğitim verilmeli ve bakanlık tarafından bu eğitimlerin yararı gözetilerek düzenli olarak güncellenmelidir.” (Okul-A1, Öğretmen-A3)

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecindeki rolü nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak için sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan 1. sınıf öğretmenleri ile görüşme yapılmış ve elde edilen veriler alt probleme yanıt olabilecek biçimde düzenlenmiştir.

Sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecinde sosyal ve akademik rolleri bulunmaktadır. Sosyal yönden öğrencilerin birbirleriyle kaynaşmalarının sağlanması ve iletişim becerilerinin güçlendirilmesi yönünden öğretmenlerin etkin rolleri vardır.

“Öğretmenlerin okuma yazma sürecinden önce öğrencilerin sosyalleşmesinde çok önemli rolleri bulunmaktadır. Öğrencinin grup içerisine girmesi, grupta etkin rol oynaması, grup içerisinde becerilerini göstermesi çok önemlidir.” (Okul-A2, Öğretmen-B5)

“Suriyeli öğrencilerin en önemli zaafı grup içerisine girememeleri ve grup içerisinde iletişim sağlayamamalarıdır. Öğretmen burada etkin rol oynayarak öğrenciyi her koşulda desteklemeli ve özgüvenini arttırmalıdır. Özgüveni artan öğrenci akademik anlamda da başarı sağlayacaktır.” (Okul-A1, Öğretmen-A2)

“Öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesinin okuma yazma sürecini olumlu etkilediğini meslek hayatımda çok defa yaşadım. Sosyal becerisi gelişen öğrenci okuma yazma sürecinde daha aktif bir şekilde derslere katılım sağlarken, okuma yazma becerisini daha kolay ve hızlı kazanabiliyor. Bu şekilde Suriyeli öğrencilerinde öğretmenlerin desteğiyle kazanılacağını ve okuma yazma sürecinde Suriyeli öğrencilerin de zorlansalar da başarabileceklerini düşünüyorum.” (Okul-A2, Öğretmen-B1)

“Suriyeli öğrencilerin Türkçe konuşamamalarının sosyalleşmelerini olumsuz etkilediğini görmekteyiz. Sosyalleşemeyen öğrenci içe kapanık kalıyor ve hırçınlaşıyor. Burada öğretmen iletişim becerisini sağlayarak öğrencinin kazanılmasında etkin rol oynayacaktır.” (Okul-A1, Öğretmen-A3)

“Öğretmenin ilk okuma yazma sürecindeki rollerinden en önemlisi öğrencinin sosyal becerisini sağlamasıdır. Başka bir ülkeden gelen, zor koşulları yaşayan, iletişim sağlayamayan ve tamamen yabancı olduğu ortamda bulunan Suriyeli öğrencilerin o ortamdan korkması, kendini ifade edememesi, olan biteni anlayamaması çok normal. Suriyeli öğrencilerin özellikle bir gruba dahil edilmesi, dışlanmaması ve eğitim ortamına uyumlarının sağlanması öğretmenin iletişim becerisine bağlıdır.” (Okul-A2, Öğretmen-B4)

Öğretmenin etkin olduğu rollerden biri akademik becerilerin gelişmesinde göstermiş oldukları becerilerdir. Akademik becerilerde yaşanan sorunların dil bilmemekten ve kültüre yabancı olmaktan kaynaklandığı

öğretmenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra materyal kullanımı, okulun fiziksel donanımı da akademik başarıyı etkileyen unsurlar olarak ifade edilmiştir.

“Akademik başarının sağlanması için dil probleminin aşılması gereklidir. Dil problemi yaşayan Suriyeli öğrencilerin okuma yazma aşamasına geçmesi çok zor.” (Okul-A1, Öğretmen-A1)

“Okulumuzun teknolojik donanımının yeterli olması okuma yazma sürecinde benim ve öğrencilerimin en büyük motivasyon kaynağı. Öğrencilerim akıllı tahta, projeksiyon ve materyaller ile daha keyifli bir öğrenme ortamında okuma yazma sürecini başarı ile gerçekleştiriyorlar.” (Okul-A2, Öğretmen-B2)

“Suriyeli öğrencilerin akademik başarısızlıklarının altındaki en büyük neden kültür problemi yaşamaları. Yabancı bir kültürde psikolojik olarak etkileniyorlar. Bunu en çok okuma yazma sürecinde gözlemliyoruz. Yapamadıkça hırçınlaşıyorlar ve kendilerini sınıftan soyutluyorlar.” (Okul-A1, Öğretmen-A5)

“Akademik başarının sağlanmasında en büyük etkenlerden biri ailenin desteğinin alınmasıdır. Özellikle ilk okuma yazma sürecinde aile desteği çok önemlidir. Aile desteği olmadan bu süreç çok sancılı geçmektedir. Suriyeli öğrenciler ile ilgili olarak aile desteği sağlamakta çok güçlük çekiyoruz. Özellikle Suriyeli öğrencilerin anneleri ile iletişim kuramıyoruz.” (Okul-A1, Öğretmen-A4)

“İlk okuma yazma sürecinde görseelliğin çok olumlu katkıları oluyor. Suriyeli öğrencilerin de görsel materyallerin katkısı ile çok eğlenceli bir şekilde okuma yazma öğrendiklerini bu süreçte gözlemledim.” (Okul-A2, Öğretmen-B3)

Akademik başarının sağlıklı değerlendirilememesinin sebebi olarak, geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin dil yetersizliğinin olduğu şeklinde bir algı vardır. Bu algının aksine Suriyeli öğrencilerin dil problemi yaşamadıklarında ve kültür sorunlarını aştıklarında sınıf içerisinde çok etkin olduğu da öğretmenlerin ifadelerinde görülmektedir.

SONUÇ

Bu bölümde elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar alanyazın taramasından elde edilen sonuçlarla ilişkilendirilmiştir.

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin ilk okuma yazma sürecindeki olumsuz etkilerini hazır bulunuşluluk düzeylerinin yetersizlik, kültür yabancılığından kaynaklı psikolojik faktörler, dil bilmeme sorunu ve materyal eksikliği olarak görmek mümkündür. Aykırı (2017) dil farklılığının Suriyeli öğrencilerin eğitiminde engel teşkil ettiğini ortaya koyan benzer bir ifadeye bulunmuştur.

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin ilk okuma yazma öğretiminde sesleri tanıma ve hissettirme aşamasında dil farklılığının etkisi ortaya çıkmaktadır. Özellikle Suriyeli öğrencilerin ana dillerinin Arapça olması ve Arapça dilinin fonetik yapısının Türkçe’den farklı olması nedeniyle ilk okuma ve yazma öğretiminde Suriyeli öğrenciler sesi tanıma ve hissetmede sorunlar yaşamaktadır. Buna rağmen sınıf öğretmenleri aynı yöntem ve teknikleri kullanarak okuma ve yazma öğretimi yapabilmektedir. Aynı yöntem ve teknikler kullanılarak yapılan okuma ve yazma öğretiminde geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin çok zorlandığını ve bu süreçte çok sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Güngör ve Şenel (2018) ana dilin farklılığından dolayı öğretmenlerin yeni yöntem ve teknikler kullanarak yabancı öğrencilere etkilerinin daha fazla olacağına işaret etmiştir.

Okuma ve yazma öğretiminin başarısında okullarda kullanılan ders araç ve gereçleri, teknolojik donanım, özellikle görsel materyaller etkili olmakla birlikte geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin öncelikle hazırbulunuşluk düzeylerini artırıcı çalışmaların yapılması, sosyal becerilerini geliştirici etkinlikler planlanması, ailelerine de dil eğitiminin verilmesi ve kültür yabancılaşmasını engelleyici rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi çok önemlidir. Yapılan çalışmalar ve araştırmalar da bu önerileri gündeme getirmektedir. Örneğin, Emin (2018) geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin okuma ve yazma öğretimi sürecinde okul kültürü ve iklimine uyum sağlamaları, telafi eğitimleri verilmesi, akranları ile iletişimlerini güçlendirecek ders içi ve ders dışı faaliyetler düzenlenmesi gibi öneriler sunmuştur.

Araştırmanın birinci alt problemi “sınıfta geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecinde yaşadıkları zorluklara” ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin dil bilmemesi, kendisi ve ailesiyle iletişim kurulamaması, sosyal becerilerin gelişmemesi ve akademik başarısızlıklar olarak ele alınmaktadır.

Öğrencilerin okula uyumlarını etkileyen önemli faktörlerden biri akran ilişkileridir. Bu nedenle öğrencilerin yaşlıları ile eğitim görmesi sağlıklı akran ilişkilerinin kurulması adına önemlidir (Gündüz ve Özarslan, 2017).

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin ilk okuma yazma öğretiminde okuma, telaffuz, yazma, konuşma ve dil farklılığı kaynaklı problemler yaşamaktadır. Bu problemlerin temelinde öğrenilmek istenen dil ile ana dilleri arasındaki yazım, imla, dilbilgisi gibi farklılıklar neden olmaktadır. Polat (2019) ve Cıkay (2022) tarafından yapılan çalışmalarda da dil kaynaklı problemlerin ilk okuma yazma öğretimini etkileyen unsurlar olduğu belirtilmiştir. Ciğerci ve Yıldırım (2020) yaptıkları çalışmada dil problemini okuma yazma öğretiminde öğrenciden kaynaklanan sorun kapsamında değerlendirmişlerdir. 2015 yılında yayınlanan İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün yaptığı çalışmada geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin yaşadıkları en büyük problemin dil bilmeme kaynaklı olduğu, Türkçe konuşmadıklarından öğretmenleriyle iletişim kuramama ve grubun dışında kalma gibi sorunlar yaşadıkları ifade edilmiştir. Dil sorununun neden olduğu iletişim sorunları, kendini ifade etme sıkıntısı, dil öğrenmeye karşı direnç gösterme, sesli harfleri kullanamama, kelimeleri anlamlandıramama ve telaffuz edememe yapılan çalışmalarda ortaya konmaktadır. Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) araştırmalarında ilk okuma ve yazma öğretiminde dil kaynaklı sorunların öğrenmede en büyük engel olduğu belirtilmiştir.

İlk okuma yazma öğretimi sürecinde görülen problemlerden birinin de sosyal sorunlar olduğu hem öğrenci hem ailenin iletişim sorunu yaşadığı, ailenin öğrenciye ilgisiz kaldığı ve sosyalleşmesine katkıda bulunmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda buna benzer görüşleri ortaya koymaktadır. Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016), Ertan Kantos (2021), Cıkay (2022), Fidan ve Taş (2023) yaptığı araştırmalarda öğretmenlerin öğrenciler ve aileleri ile iletişim kurmada sorun yaşadıklarını ve çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin ailelerinin öğrencilerinin eğitim süreciyle ilgilenmedikleri, okul dışındaki çalışmalarına destek vermedikleri, veli toplantısına katılmadıkları, öğretmenler ile iletişim kurmadıkları ve okuldan bir beklenti içinde olmadıkları da yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar arasındadır. Aykırı (2017) çalışmasında Suriyeli öğrencilerin velilerinin öğretmenler ile iletişim kurmadıklarını ve öğrencilerine karşı ilgisiz olduklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerin akademik başarısızlığın nedeni olarak ders kitaplarının yetersizliği, materyal eksikliği, teknolojik donanımı kullanamama, sınıf mevcutlarının kalabalık olması gibi etkenleri gördükleri yapılan çalışmalarda görülmektedir. Emin (2018) yaptığı çalışmada geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencileri de kapsayacak bir müfredatın oluşmasının özellikle okuma yazma sürecinde etkili olacağını belirtmiştir. Ders kitaplarının yetersiz kalması, Suriyeli öğrencilere uygun bir müfredatın olmayışı, materyal eksikliği ve akıllı tahta gibi teknolojik donanımların eksikliğinin okuma yazma öğretimi sürecindeki etkililiği azalttığı özellikle birinci sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecini iyileştirmeye yönelik önerilerine” ait bulgular incelendiğinde dil problemlerinin giderilmesi, öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılması ve iletişim becerilerinin artmasının önemine atıf yapılmıştır.

Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) çalışmalarında dil problemlerinin giderilmesinin okuma yazma sürecine olumlu katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerin dil problemlerinin giderilmesinde sosyal becerileri artırıcı faaliyetler yapılması, öğrencinin bir gruba dahil edilmesinin öğrenme motivasyonunu arttırdığı görülmektedir. Öğrenme motivasyonunun artmasının özellikle okuma yazma öğretimi sürecinde önemli bir etken olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmiştir. Emin (2018) çalışmasında öğrencinin iletişim becerisinin artmasının ve bir gruba dahil olmasının yani akran desteği almasının okuma yazma sürecinde motivasyonunu artırıcı bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Geçici göçmen statüsündeki göçmen öğrencilerin yaşadıkları dil probleminin giderilmesinde ailelerine verilecek dil eğitiminin de katkısının olacağını belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Öğrencilerin akademik başarısının artmasında ailenin katkısının fazla olduğu ve aile ile kurulacak iletişimin özellikle okuma yazma sürecinde çok önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlerin niteliğinin artması, sınıf mevcutlarının yeniden planlanması, oryantasyon çalışmalarının yapılması, Suriyeli öğrenciler için hazırlık programının yapılması ve uyum eğitimi çalışmalarının birinci sınıfın ikinci döneminden itibaren verilmesinin de okuma yazma sürecinde başarıyı arttıracığı sonucuna ulaşılmaktadır.

İşigüzel (2019), Börü (2020), Sarier (2020) ve Özden (2021) yaptıkları çalışmalarda görsel ve işitsel materyaller ile okuma yazma sürecinin desteklenmesi, Suriyeli öğrenciler için özel ders etkinliklerinin yapılması, farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin değerlendirilmesi, kültür aktarımını sağlayacak faaliyetlerin yapılmasının okuma yazma öğretimi sürecinde önemine vurgu yapılmıştır. Polat (2019) yaptığı çalışmada eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin yaş gruplarına uygun eğitim programlarının uygulanması ve materyallerin kullanılmasını, Fidan ve Taş (2023) da yaptıkları çalışmada geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilere okuma yazma öğretiminde kullanılan ders kitaplarının öğrenci seviyelerine uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “sınıfında geçici koruma statüsünde göçmen öğrencisi bulunan birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma sürecindeki rolüne” ait bulgular incelendiğinde öğretmenlerin geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilere bir anlamda mentorluk yaptığı görülmektedir. Öğretmenlerin, bu öğrencilerin iletişim becerilerinin artması, bir gruba dahil olması, akran desteğinin sağlanması gibi sosyal becerilerinin artmasında yönlendirici oldukları çalışmalarda ortaya konmaktadır.

Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) ve Börü (2020) öğretmenlerin geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin aileleri ile iletişimi arttıracak düzenli toplantılar yapmasının öğrencinin akademik başarısını arttıracaklarını çalışmalarda ortaya koymuştur. Öğretmenin okuma ve yazma öğretimi sürecindeki rolü onları yönlendirmesi, öğretim ortamını görsel ve işitsel materyallerle zenginleştirilmesi ve iletişim becerilerini arttırıcı sosyal, sportif ve kültürel faaliyetler planlamasının süreçteki etkililiğini ortaya koyması açısından dikkate değerdir.

Öğretmenlerin süreçteki rollerinden biri de Polat (2019), Alkalay (2020), Sarier (2020), Cıkay (2022) ve Fidan ve Taş (2023)’in çalışmalarında görüldüğü üzere akademik başarıyı arttıracak bir unsur olmasıdır. Öğretmenin farklı yöntem ve tekniklerle öğretim ortamını zenginleştirilmesi, farklı materyaller kullanılması, akıllı tahta ve projeksiyon gibi donatım malzemelerinden yararlanılması gibi Suriyeli öğrencileri yabancıları oldukları bir ortamda rahatlatıcı, etkileyici ve motivasyonlarını arttırıcı özelliği ile bu süreçte kilit roledir.

Göksoy (2020) araştırmasında geçici göçmen statüsündeki yabancı uyruklu öğrencilerin eğitilmelerine yönelik MEB’in bir politika belirlemediğini katılımcılardan aldığı görüşlerle ortaya koymuştur. Planlama hazırlanmadan eğitim süreci içerisinde oluşacak problemleri anlık çözümlerle giderilmeye çalışıldığı, okuma yazma süreci başta olmak üzere bu öğrenciler için bir politika üretilmediği ifade edilmektedir.

ÖNERİLER

Yapılan çalışmada öğretmenlerden elde edilen görüşler ve alanyazına dayalı yapılan araştırmalardan elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Okuma yazma öğretimi sürecinde sınıfında geçici koruma statüsünde yabancı uyruklu öğrencileri bulunan öğretmenlere bu öğrencilerin özellikle dil bilmemeden kaynaklı sosyal etkileşim sorununun giderilmesi konusunda hizmet içi eğitimler verilmeli.

Bir gruba dahil olamayan, akran desteği alamayan ve ailesi iletişime kapalı olan bu öğrenciler için rehberlik faaliyetleri hem kendileri hem aileleri için yapılmalıdır.

Türk öğrenciler ve geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencileri kaynaştırıcı etkinlikler düzenlenmelidir.

Özellikle Suriyeli öğrencilerin yoğun olarak buldukları okullarda okuma yazma öğretimi sürecine başlamadan önce bu öğrencilere uyum programı hazırlanmalı ve hazır bulunuşluk düzeyleri arttırılmalıdır.

Okulların teknolojik alt yapısı ve eğitim donatımları geliştirilmeli, okuma yazma süreci görsel ve işitsel materyaller ile desteklenmelidir.

Geçici koruma statüsündeki göçmen öğrencilerin seviyelerine uygun ders kitapları yayınlanmalıdır.

Özellikle Suriyeli öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu okullarda ailelerin öğretmen ile iletişimi arttırıcı faaliyetler, etkinlikler ve toplantılar planlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Alkalay, G. (2020). İlkokul yöneticilerine ve sınıf öğretmenlerine göre Suriyeli sığınmacı öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Aykırı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 2 , 44-56.

Başak, C. (2011). Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasadışı Göçmenler. İçişleri Bakanlığı Genel Yay. No: 686, Ankara.

Börü, N. (2020). Yabancı uyruklu öğrencilere okuma yazma öğretimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(55), 1840-1849.

Cıkay, Ş. (2022). Geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunların incelenmesi (Şanlıurfa Haliliye örneği). *International Social Sciences Studies Journal*, 8(101), 2795-2817.

- Ciğerci, F. M. ve Yıldırım, M. (2020). Sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(2), 1541-1555. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40531>
- Çorabatır, M., Göktaş, G., Syed, A. M., Asrar, M., Gültekin, S., ve Demirelli, E. (2000). Dünya mültecilerin durumu insani yardımın elli yılı. Ankara: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği.
- Dalar, M., Ayhan Algan, N., ve Algan, Ü. (2013). Bolu'daki Iraklı sığınmacıların sosyal ve ekonomik sorunları: Saha çalışmasına dayalı bir analiz. *Alternatif Politika*, 5(3), 341-359.
- Emin, M.N. (2018). Türkiye'deki Suriyeli çocukların devlet okullarında karşılaştığı sorunlar Ankara ili örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Ertan Kantos, Z. (2021). Mülteci öğrencilere Türkçe okuma yazma öğretiminde akran ve veli desteği ile ilgili nitel bir çalışma. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 9(2), 622-631.
- Fidan, M. S. ve Taş, A. (2023). Türkiye'de geçici koruma statüsünde yaşayan Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 137-156.
- Göksoy, S. (2020). Millî Eğitim Bakanlığının mülteci öğrencilere yönelik eğitim politikaları ile ilgili eğitimci görüşleri. *Ekev Akademi Dergisi*, 81, 449-466. Doi: 10.17753/Ekev1361.
- İşigüzel, B. ve Baldık, Y. (2019). Göçmen toplulukların eğitim sistemine katılımı sürecinde uygulanan eğitim ve dil politikalarının incelenmesi. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2), 487-503.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2022). Yıllara göre ülkemizde eğitime erişimi sağlanan göçmen öğrenci sayısı: http://hbogm.meb.gov.tr/meb_ys_dosyalar/2022_01/26165737_goc2022sunu.pdf adresinden alındı.
- Ihlamur Öner, S. G. ve Şirin Öner, N. A. (2012). Küreselleşme çağında göç. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özden, F. (2021). Mülteci öğrencilerin okula uyum süreçlerine yönelik gerçekleştirilen eğitsel etkinliklerin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Promoting Integration of Syrian Kids into the Turkish Education System, (2021). Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi (PIKTES). Mili Eğitim Bakanlığı. <https://piktes.gov.tr/Home/Faaliyetler> Erişim tarihi: 12.05.2021.
- Polat, A. (2019). Yabancılara (Suriyeli göçmen çocuklara) okuma yazma öğretimi sürecine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Sarıer, Y. (2020). Türkiye'de mülteci öğrencilerin eğitimi üzerine bir meta-sentez çalışması: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 80-111.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Sezgin, A. A. ve Yolcu, T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyumları. *HUMANITAS Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 417-436.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1994). *Türkiye'de İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar İle Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*. Erişim Tarihi: 19.10.2015. Resmi Gazete: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22127.pdf>.
- Türk Dil Kurumu. Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yin, R. (1984). Case study research: design and methods. (3. Basım). California: Sage Publications.